

Skriftlig innspill om villreinområdet nord for Sognefjorden

WWF Verdens naturfond takker for mulighet til å komme med innspill om villreinområdet nord for Sognefjord. Vi hadde dessverre ikke mulighet til å delta på innspillsmøtet 4.mai, men ønsker likevel å komme med noen innspill om villreinforvaltning i Norge på mer generelt grunnlag.

Tap av leveområder

Villrein er en norsk ansvarsart som har gått ned i de siste årene og nå står som nær truet (NT) på rødlisten.

Vi taper stadig mer natur i Norge, og presset på så vel sjeldne som mer tallrike arter øker for hvert år. Også en rekke høstbare og i utgangspunktet tallrike arter har hatt negativ utvikling de siste tiårene, med et sammensatt trusselbilde som ligger til grunn. Både direkte og indirekte menneskelig påvirkning kan virke inn, og på toppen kommer i tillegg klimaendringer. Summen av ulike påvirkningsfaktorer endres over tid, og for å ta høyde for dette i forvaltningen, er det nødvendig å ha system som fanger opp endringer og inneholder tiltak for å motvirke konsekvensene av dette.

Tap av og fragmentering av leveområder er en viktig faktor for nedgang i den norske bestanden av villrein. Det opprinnelige bestanden har blitt oppstykket i mange mindre delbestander, og fragmenteringen fortsetter som følge av bygging av hyttefelt, veier, vindkraftparker, vannkraftanlegg osv. Denne trenden bør snus så fort som mulig ved å innføre et forbud mot videre oppstykkning av villreinens leveområder og restaurering av tidligere leveområder der det lar seg gjøre. Dette er for øvrig i tråd med den globale naturavtalen som verdens land ble enige om i fjor der det er et mål om 30 prosent restaurering av natur.

Restaurering av villreinens leveområder og trekkveier viktig

Ivaretagelse og restaurering av villreinens leveområder omfattes av Artikkel 5 Tiltaksplaner i miljøkvalitetsnormen. WWF mener at det burde vært et mye tydeligere fokus på at det skal utarbeides aktuelle restaureringstiltak for de ulike villreinområdene. Dette inkluderer tiltak knyttet til eksisterende og fremtidig infrastruktur, som viltoverganger for å knytte sammen oppsplittede leveområder, avbøtende tiltak tilknyttet til eksisterende vann- og vindkraft, stier, og hyttefelt. Dette bør inkludere flytting av eksisterende bygningsmasse, stier og veier der dette vil bidra til å gjenopprette trekkveier og tilgang til viktige leveområder. En oversikt over konkrete tiltak som kan være aktuelle for hvert villreinområde bør sammenstilles – fortrinnsvis for å tilbakeføre leveområdet slik at det blir mer intakt, og at villreinen slik kan bli en slags nøkkelart for økosystemet der tiltak også blir til nytte for andre arter i samme økosystem. Det bør også legges opp til at villreinområder kan ha permanent nærvær av store rovdyr, spesielt jerv, for slik å sørge for at områdene får en mer intakt natur. Dette vil være positivt for økosystemet og for turismen.

Miljøkvalitetsnorm burde bli gjort bindende

Det er bra at det finnes en miljøkvalitetsnorm for villrein, men samtidig vil WWF påpeke, som ved flere tidligere anledninger, at det er en svakhet ved naturmangfoldloven at systemet med miljøkvalitetsnorm ikke er juridisk bindende. Som et resultat av dette trenger ikke vedtak etter sektorlover å være i tråd med kvalitetsnormen. Dette er bekymringsfullt, og står i dyster kontrast til hvordan sammenlignbare systemer fungerer i andre lovverk. WWF tror og håper likevel at en slik miljøkvalitetsnorm vil bidra til å kunne redusere noe av det presset som villreinen i dag opplever

gjennom ulike former for menneskelig aktivitet, samt berede grunnlaget for miljøkvalitetsnormer for andre høstbare arter som bever, hare, lirype, fjellrype og skogshøns.

Kunnskapsinnhenting og tiltak

Det er flott at det legges opp et system for mer overvåking av forholdene i de ulike villreinområdene, og ikke minst at det legges vekt på en form for klimasmart forvaltning. Klimasmart forvaltning er noe som vil bli mer og mer aktuelt, spesielt for arter og naturtyper som er spesielt sårbare for effektene av et endret klima. Samtidig er villrein en av de artene vi har mest kunnskap om, og kunnskapsinnhenting må ikke gå på bekostning av de nødvendige tiltakene for å styrke villreinens situasjon.

Villreinområdene må ikke bli en salderingspost

Forvaltningen av villrein må nødvendigvis skje i samsvar med andre sektorer, og det pågående arbeidet fra Regjeringen når det gjelder helhetlige forvaltningsplaner kan potensielt bli et nyttig verktøy der også oppfølging av villreinen gjennom tiltaksplan vil bli en av mange brikker. Likevel er det bekymringsfullt med følgende formulering på side 25; *“Kvalitetsnormen presiserer at Klima- og miljødepartementet og andre berørte departementer i samråd kan beslutte at minimumsmålet kan fravikes for hele villreinområdet dersom andre viktige samfunnsinteresser veier tyngre enn hensynet til villreinen.”* Det er dessverre en utfordring i dag med at hensyn til villrein, og annen sårbar natur for øvrig, for lett tilsidesettes eller anses underordnet andre samfunnsinteresser. Derfor er dette noe som kun bør være mulig helt unntaksvis.

Det er avgjørende at de ulike leddene i forvaltningen hvis ansvarsområde berører villrein, inkludert kommuner og andre som er tett på den daglige forvaltningen av villreinområdene, har en god forståelse for og innsikt i hva det betyr at villreinen har en miljøkvalitetsnorm og hva slags ansvar de har for å følge denne opp.

Vennlig hilsen

For WWF Verdens naturfond

(sign.)

Zanete Andersone-Lilley

Seniorrådgiver, naturmangfold